

## ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОПЕРАТИВНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ УБИВСТВ

### ORGANIZATION OF INTERACTION OF INVESTIGATOR AND OPERATIVE BODIES DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION OF SEXUAL MURDERS

Січківська І.В., к.ю.н.,  
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики  
факультету № 1

*Інститут підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції  
Львівського державного університету внутрішніх справ*

Наукову статтю присвячено висвітленню питань взаємодії слідчого з іншими органами та підрозділами під час досудового розслідування кримінального провадження про бандитизм. Проведеним аналізом встановлено, що поняття «взаємодія» розглядається з позиції науки кримінального процесу та криміналістики. Доведено, що взаємодією у широкому розумінні є спільна діяльність слідчого з іншими органами, спрямована на реалізацію завдань кримінального провадження. Встановлено, що найбільш ефективними для слідчого в процесі взаємодії виступають оперативні підрозділи. Проведено характеристику процесуальної та непроцесуальної форми взаємодії слідчого та оперативних працівників, що регламентуються нормами Кримінального процесуального Кодексу України (далі – КПК України) та підзаконними нормативно-правовими актами України. Зроблено акцент, що відповідна класифікація пов'язана із закріпленням або відсутністю закріплення у кримінально-процесуальному законі підстав та порядку певного виду взаємодії. Наголошено на умовах ефективності взаємодії слідчого з оперативними підрозділами. Визначено, що важливим підрозділом в процесі взаємодії з оперативними працівниками є нещодавно створене в системі Національної поліції України Управління стратегічних розслідувань. Наголошено на доцільності оперативно-розшукового забезпечення процесу розслідування злочинів, що є невіддільною частиною взаємодії слідчого та оперативних підрозділів під час розслідування бандитизму. Встановлено обов'язковість залучення до проведення огляду місця події за фактами бандитизму спеціалістів, серед яких важливу роль відведено криміналісту, зброєзнавцю та судовому медику. Доведено, що неабияку роль в організації взаємодії відіграє громадськість. Окремі громадяни можуть залучатися до конфіденційного співробітництва та до проведення окремих слідчих (розшукових) дій шляхом залучення для засвідчення факту їх проведення понять як незаінтересованих осіб. Встановлено важливість взаємодії слідчого із засобами масової інформації (далі – ЗМІ) шляхом доведення до населення причин та умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, а також публікацій суспільного резонансу в результаті бандитизму.

**Ключові слова:** взаємодія, слідчий, вбивство, досудове розслідування, кримінальне провадження.

The scientific article is devoted to covering the issues of the investigator's interaction with other bodies and subdivisions during the pre-trial investigation of the criminal proceedings on banditry. The analysis shows that the concept of interaction is considered from the standpoint of the science of criminal procedure and criminology. It is proved that the interaction in a broad sense is the joint activities of the investigator with other bodies aimed at the implementation of the tasks of criminal proceedings. It is established that the most effective for the investigator in the course of interaction are operational units. A description of the procedural and non-procedural form of interaction between the investigator and operatives, which are regulated by the Criminal Procedure Code of Ukraine (hereinafter – the CPC of Ukraine) and bylaws of Ukraine. Emphasis is placed on the fact that the relevant classification is related to the enshrinement or lack of enshrinement in the criminal procedure law of the grounds and procedure for a particular type of interaction. Emphasis is placed on the conditions of effective interaction of the investigator with operational units. Identified as an important unit in the process of interaction with operational staff – the Office of Strategic Investigations, which is newly created in the system of the National Police of Ukraine. Emphasis is placed on the expediency of operative-investigative support of the criminal investigation process, which is an integral part of the interaction between the investigator and operative units during the investigation of banditry. It is obligatory to involve specialists in the inspection of the scene on the facts of banditry, among which an important role is given to a forensic scientist, a weapons expert and a forensic doctor. It is proved that the public plays an important role in the organization of interaction. Individual citizens may be involved in confidential cooperation and in the conduct of certain investigative (search) actions, by involving witnesses to certify the fact of their conduct, as disinterested persons – witnesses. The importance of the investigator's interaction with the mass media (hereinafter – the media), by bringing to the public the causes and conditions that contribute to the commission of criminal offenses, as well as the publication of public response as a result of banditry.

**Key words:** interaction, investigator, murder, pre-trial investigation, criminal proceedings.

**Постановка проблеми.** Реалізація завдань кримінального провадження, пов'язаних з досудовим розслідуванням, зумовлює необхідність у злагодженій спільній роботі слідчого з іншими підрозділами під час вирішення конкретних практичних завдань, в тому числі під час розслідування сексуальних вбивств.

Розглядаючи питання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування, не можна оминати праці М.М. Багрія, В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, О.О. Волобуєвої, В.Г. Гончаренка, М.А. Погорецького, Н.С. Карпова, Б.Є. Лукянчикова, В.М. Махова, М.А. Селіванова та інших, які в різні часи займалися проблемними питаннями цього інституту кримінального процесу та криміналістики. Однак на цей час є необхідність у дослідженні питань, що стосуються взаємодії підрозділів досудового розслідування з оперативними підрозділами власне під час досудового розслідування такого виду кримінального правопорушення, як бандитизм сексуальних вбивств. Тому метою нашого дослідження є визначення кола суб'єктів та з'ясування їхньої

ролі в процесі взаємодії зі слідчим під час досудового розслідування бандитизму.

**Виклад основних положень.** Поняття взаємодії досліджувалося багатьма вченими з позиції науки криміналістики, проте найбільш вдале визначення цього поняття, на нашу думку, наводить Р.С. Белкін, який вважає, що взаємодія – це одна із форм організації розслідування злочинів, що ґрунтується здебільшого на законі співробітництва слідчого з іншими підрозділами, погодженого щодо мети, місця та часу, спрямована на повне та швидке розкриття злочинів, всебічне розслідування кримінального провадження і розшуку злочинців, що переховуються, викрадених цінностей та інших об'єктів, істотних для розслідування [1, с. 31].

Основними формами взаємодії слідчого й працівників оперативного підрозділу є: 1) створення й діяльність слідчо-оперативних груп; 2) розроблення спільного плану розкриття злочину; 3) обговорення процесу розслідування (доцільно запрошувати експертів, спеціалістів, досвідчених оперативних і слідчих працівників); 4) взаємний

обмін інформацією; 5) доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділом (ст.ст. 40, 41 КПК України); 6) розкриття вбивств за гарячими слідами; 7) спільний аналіз причин і умов, що сприяють учиненню злочину, та обговорення профілактичних заходів; 8) спільне використання техніки, засобів зв'язку і транспорту, що мають у своєму розпорядженні оперативні підрозділи.

Загалом взаємодія має теоретичні та правові підстави. Теоретичними підставами взаємодії є положення, які пояснюють її сенс і значення, їх усвідомлення слідчими і працівниками оперативних підрозділів. Це робить взаємодію більш осмисленою та цілеспрямованою, сприяючи її законності й ефективності, дозволяє відповісти на питання, з якою метою здійснюється взаємодія; чому вона можлива; чим зумовлена її необхідність?

Такими підставами є: а) спільність мети і завдань оперативних підрозділів та слідчого – лише об'єднуючи свої зусилля, органи досудового слідства і оперативні підрозділи зможуть ефективно їх вирішити; б) однакова юридична сила процесуальних актів працівників оперативних підрозділів та слідчого – протоколи слідчих дій, виконаних працівниками оперативних підрозділів за дорученням слідчого, мають таке ж доказове значення, як і протоколи, складені слідчим.

Правовими ж підставами взаємодії є: приписи законів (КПК, Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» тощо) та підзаконних нормативних актів, зокрема актів обмеженого використання різного ступеня конфіденційності.

Науковцями описані блискучі приклади ефективного співробітництва слідчих і оперативних працівників, у результаті якого розкривалися вкрай складні сексуальні вбивства. Так, 29.09.1994 року злочинець І. у вестибюлі житлового будинку напав на неповнолітнього К. і вчинив щодо нього жорстокі й протиприродні сексуальні дії, видаливши в дитини близько 9 метрів кишечника. З місця події він зник і незабаром виїхав в інше місто. Однак у жовтні 1994 року до карного розшуку надійшла оперативна інформація про підозрюваного. З цією інформацією ознайомили слідчого, був розроблений план спільних слідчих (розшукових) дій. У результаті подальших спільних дій були отримані незаперечні докази вини І., який був затриманий, арештований, повністю викритий у злочинних діях стосовно К. і в низці інших тяжких злочинів [2, с. 137].

Здійснений нами аналіз практики розслідування сексуальних убивств дозволив виявити основні проблеми, які найчастіше виникають під час взаємодії суб'єктів розслідування.

Слідчо-оперативну групу часто очолює слідчий, який має незначний досвід слідчої роботи або раніше не розслідував злочини проти життя та статевої свободи. Це призводить до того, що слідчий перебуває в пасивному очікуванні появи особи, якій буде підстава повідомити про підозру.

Запорукою якнайшвидшого розкриття сексуального вбивства є технічно оснащена слідчо-оперативна група, укомплектована кваліфікованими працівниками. Також вкрай необхідною умовою успішної роботи такої групи є розслідування злочину з моменту початку кримінального провадження до передавання його до суду.

Під час розслідування повинні спільно перевірятися всі слідчі і оперативні версії. Вивчена нами практика довела, що часто оперативні працівники не погоджуються з окремими слідчими версіями або вважають їх на певному проміжку розслідування відпрацьованими. Однак оперативна перевірка найчастіше результативна у разі кількарізних оперативних заходів у версіях, які відпра-

цьовуються. Інколи навпаки, слідчий перевіряє на причетність особу, яка для карного розшуку інтерес не становить.

Найбільш цікавою формою взаємодії слідчого й оперативного підрозділу є спільна робота, спрямована на розшук та затримання злочинця за гарячими слідами [3, с. 492–493].

До розшуку злочинця за гарячими слідами найчастіше відносять: а) переслідування; б) оточення; в) організацію засідок і загороджувальних заходів [4, с. 132–136].

Нині поняття розкриття злочину за гарячими слідами значно розширилося. До нього входять організаційні заходи, використання криміналістичних обліків, громадськості, проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій, експрес-дослідження тощо. Навряд чи можна погодитися з тим, що це, крім іншого, складання планів, а також уміння професійно орієнтуватися в складній слідчій ситуації [3, с. 496–500].

Автори підручників з криміналістики вважають, що під розкриттям злочину за гарячими слідами варто розуміти встановлення винного, його затримання в найкоротший термін, який не повинен перевищувати три доби. Це організаційний захід, комплекс слідчих дій і оперативно-розшукових заходів [5, с. 360–361].

На думку О.Л. Протопопова, можливі різні варіанти розкриття вбивства за гарячими слідами: 1) безпосереднє переслідування злочинця ще до придбання слідчо-оперативної групи; 2) встановлення підозрюваного за оперативною інформацією; 3) одержання інформації про злочинця в результаті огляду місця події та експрес-досліджень; 4) інші слідчі дії й оперативно-розшукові заходи [2, с. 144].

Ми зробили висновок, що ефективна взаємодія слідчого та працівників оперативного підрозділу можлива лише за умови високого професіоналізму всіх учасників слідчо-оперативної групи, достатнього рівня інформаційного забезпечення та швидкості дій. Підсумком роботи за гарячими слідами повинні стати одержання й закріплення процесуальних доказів. Без цього встановлення злочинця та його затримання безрезультатно.

Проведене нами опитування слідчих і працівників кримінальної поліції підтвердило, що основними формами взаємодії слідчого й оперативного підрозділу на початковому етапі розслідування сексуальних убивств є такі: створення й діяльність слідчо-оперативних груп (100%); розроблення спільного плану розкриття злочину (95%); обговорення процесу розслідування (доцільно запрошувати експертів, спеціалістів, досвідчених оперативних і слідчих працівників) (83%); взаємний обмін інформацією (95%); виконання оперативним підрозділом доручень слідчого в порядку ст.ст. 40, 41 КПК України (87%); розкриття вбивств за «гарячими слідами» (12%); спільний аналіз причин і умов, що сприяли вчиненню злочину, та обговорення профілактичних заходів (4%).

А найбільш перспективними формами такої взаємодії є: участь у слідчо-оперативній групі (бригаді) (98%); особисті контакти (100%); спільне планування дій (88%); спільне висунення версій та робота над їх перевіркою (87%); спільні офіційні засідання у керівництва підрозділу (38%); обмін інформацією (слідчою та оперативною) (94%); спільне проведення слідчих дій (88%).

Результативна взаємодія між слідчим і оперативним підрозділом зумовлена такими чинниками: слідчий і працівники кримінальної поліції повинні розуміти сутність сексуальних убивств, володіти знаннями в сфері судової медицини, сексопатології й судової психіатрії; суб'єкт розслідування повинен знати особливості проведення огляду місця події, інших слідчих (розшукових) дій, а також негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на пошук і фіксацію відомостей про особу, яка вчинила сексуальне вбивство; перевірка всіма членами слідчо-оперативної групи спільно висунутих версій у вбивстві.

*На нашу думку, особливості взаємодії слідчого й оперативного підрозділу в процесі розслідування сексуальних вбивств розкриваються під час:*

1. *Планування та використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування сексуальних убивств.* В основі розкриття злочинів лежить поєднання слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій.

Неконкретні завдання, які часто даються слідчими оперативному підрозділу на встановлення особи, яка вчинила вбивство, навряд чи можуть бути ефективними, тому що карний розшук і без таких документів здійснює роботу в цьому напрямі. Завдання повинні ґрунтуватися на матеріалах кримінального провадження й спрямовувати оперативних працівників на досягнення певного результату. Вони повинні бути реальними й виконуваними. У іншому разі діяльність щодо них не виконуватиметься, а слідчий одержуватиме відповіді про те, що позитивні результати не досягнуті. Але якщо завдання мало конкретний характер, то слідчий повинен домогтися його виконання обов'язково.

Цілком правомірне завдання про перевірку конкретної особи на причетність до вчиненого вбивства. У полі зору слідчого іноді потрапляють особи, які з різних причин викликають підозру. Ліпшим способом перевірки такої особи є організація й проведення негласних слідчих (розшукових) дій або їх комплексу.

За допомогою негласних слідчих (розшукових) дій вивчаються особи потерпілих. Іноді це дає несподівану інформацію про людину, виявляє відомості, про які не знають і не підозрюють навіть найближчі люди.

У разі негативного результату такої перевірки слідчий має право вважати ту або іншу версію перевіреною. Однак таке питання доцільно вирішувати разом із оперативними працівниками. Крім того, повинно спільно вирішуватися питання про реалізацію оперативної перевірки та спосіб одержання процесуальних доказів.

Оперативна інформація повинна використовуватися слідчим під час проведення слідчих (розшукових) дій. Здебільшого така інформація може бути легалізована і стати джерелом процесуального доказу. В основному це залежить від кваліфікації слідчого й оперативного працівника. Практика довела, що розслідування сексуальних убивств повинно здійснюватися з постійним оперативним супроводом. Однак найчастіше після встановлення особи, яка вчинила злочин, інтерес працівників оперативного підрозділу до винного зникає, а оперативна діяльність стосовно нього припиняється.

Внаслідок замкнутості (прихованості) інтимного життя будь-якої людини, зокрема злочинця, тільки під час проведення комплексу слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, кількарізкових і тривалих, вбивство може бути розкрите. При цьому варто зважати на те, що важливим резервом слідчо-оперативної діяльності є використання оперативних обліків, оперативне спостереження за особами з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, а також виявлення осіб, схильних до правопорушень у статевій сфері. Крім того, практика показала, що в результаті слідчо-оперативної діяльності можуть бути виявлені латентні сексуальні вбивства.

2. *Створення слідчо-оперативних груп для розшуку й затримання злочинців у місцях їх можливої появи.* Завданням цих груп є встановлення вбивці за ознаками його зовнішності й поведінки шляхом забезпечення постійного оперативного прикриття місць, де найбільш ймовірно вчинення чергового вбивства.

Діяльність таких груп здійснюється в громадських місцях і громадському транспорті. Цьому повинне передувати ретельне вивчення прийомів заманювання жертв і способів нападу на них, використовуваних злочинцем, обраних для цього часу й місць, шляхів ймовірного підходу й відходу, особливостей об'єкта статевого потягу й інших обставин злочину.

Наприклад, у разі кількарізного нападу на малолітніх дітей і підлітків необхідно організувати посилене

спостереження за дитячими садками, школами, спортивними клубами, будинками або центрами дитячої і юнацької творчості, музичними училищами й іншими подібними установами. Доцільно направляти зазначені групи в ті місця, де неповнолітні перебувають тривалий час без належного контролю й спостереження з боку дорослих (ковзанки, стадіони, дитячі парки тощо). Перекриваються дитячі майданчики, намети й павільйони з ігровими автоматами, торговельні майданчики з продажу морозива, води, магазини іграшок, куди діти можуть прийти самостійно, без відома батьків.

3. *Утворення слідчо-оперативних груп для прихованого спостереження за місцем події або місцем виявлення трупа.* Завданням такої групи є організація засідки для затримання злочинця в той момент, коли він повернеться на місце злочину. Вивчення типових особистісних характеристик серійних убивць-гвалтівників доводить, що майже кожен п'ятий з них, вчинивши злочин, через певний час повертається до того місця, де був залишений труп.

Крім того, повернення на місце злочину було пов'язане з тим, що раніше убивця там уже вчиняв аналогічний злочин. Він повертається до знайомої йому місцевості (обстановки) з метою зменшити ступінь ризику свого викриття. Саме туди заманювалися чергові жертви.

Ознаками, які вказують на ймовірну появу сексуального вбивці на місці злочину, є такі: а) убивства вчинялися регулярно та на тому ж місці; б) сексуальне насильство здійснювалося після вбивства; в) жертва чинила запеклий опір; г) злочинець знущався з трупа.

Під час виявлення жертви сексуального насильства необхідно організувати роботу оперативно-пошукової групи з пошуку трупів інших жертв навколо місця події. У разі виявлення трупів інших жертв із ознаками сексуального насильства може бути висунута версія про психологічний профіль убивці з такими ознаками: а) сексуальний напад схильний учиняти у відомій для нього місцевості або обстановці; б) дуже ймовірно повторна поява сексуального вбивці на місці злочину.

У такій ситуації необхідно ухвалити рішення щодо створення оперативно-пошукової групи для прихованого спостереження за місцем події або місцем виявлення трупа. При цьому слід зазначити, що однією з особливостей діяльності цієї групи є цілодобовий графік роботи.

4. *Діяльність групи з проведення подворових (поквартирних) обходів, відпрацьовування житлового масиву й підприємств, розташованих у районі вчинення злочину.* Їх завданням є виявлення свідків злочину, а також живих потерпілих, які зазнали сексуального насильства та не заявили про це в органи розслідування, прокуратури і суду. Одночасно встановлюються особи, схильні до згвалтувань, статевих збочень, а також психічно хворі, які перебувають на піклуванні родичів або опікунів.

Подвірні обходи необхідно розпочати з вивчення особливостей району, де було вчинено злочин, і складання детальної схеми території з розбивкою її на мікрорайони (вулиці, будинки і підприємства). Під час інструктування необхідно вказати номери будинків (квартир), які повинен відвідати кожний учасник групи, визначити строки виконання та порядок документування результатів опитування.

Учасники обходу забезпечуються фотознімками потерпілих, аналогами викрадених у них предметів і цінностей та композиційним портретом злочинця. У низці випадків за допомогою подвірного обходу вдається виявити осіб, які жили за збігом випадкових обставин, у результаті запеклого опору, внаслідок чого злочинцеві не вдалося реалізувати свій задум. Саме через них іноді вдається знайти розшукувану особу.

Крім установлення очевидців злочину й осіб, схильних до злочинної діяльності проти статевої свободи людини, необхідно прагнути за допомогою опитувань установити випадки згвалтувань, мужолозтва, вчинення розпусних

і хуліганських дій на сексуальному ґрунті, про які потерпілі не заявляли в поліцію. Їх міг учинити розшукуваний злочинець. Практика доводить, що майже завжди вбивству на сексуальному ґрунті передують злочини проти статевої недоторканності та свободи особи без замаху на життя потерпілих.

Для виявлення таких випадків необхідно також провести опитування в жіночих консультаціях, вендиспансах, поліклініках, куди потерпілі могли звертатися по консультацію або за лікарську допомогу.

5. Створення слідчо-оперативної групи для розшуку злочинця за допомогою свідків або потерпілих. Завданням зазначеної групи є впізнання злочинця шляхом організації патрулювання в місцях ймовірної появи злочинця із залученням свідків або потерпілих, які вижили. З появою злочинця в місцях патрулювання членами оперативно-пошукової групи вживаються заходи щодо його затримання.

Доцільність створення такої групи визначається слідчою ситуацією. Одним із результативних оперативно-пошукових заходів щодо розшуку сексуального вбивці є організація роботи оперативно-пошукової групи за участю свідків або потерпілих, які вижили. Діяльність щодо встановлення свідків може бути виконана членами групи з виявлення латентних сексуальних злочинів, а також групи з проведення обходів помешкань потенційних свідків. Робота такої групи повинна бути організована в місцях найбільш ймовірної появи злочинця. Такими місцями можуть бути громадські парки, сквери, місця відпочинку.

6. Утворення слідчо-оперативної групи для затримання злочинця на місці злочину в процесі проведення слідчого експерименту. З цією метою в місця, де злочинець може вистежувати чергову жертву, спрямовуються так звані «принади», роль яких виконують працівники поліції або переодягнені в жіночий одяг чоловіки. Діють вони під прикриттям оперативної групи.

Отже, головним завданням цієї групи є затримання злочинця на місці злочину. Саме тому під час його захоплення члени слідчо-оперативної групи повинні діяти, з одного боку, швидко й злагоджено, щоб не дати злочинцеві змоги заподіяти тілесні ушкодження «принаді» і втекти з місця події, а з іншого боку – без зайвої поспішності, тобто не виявляти себе завчасно, оскільки цим підозрілу особу можна «злякати» і не отримати привід для затримання.

7. Створення слідчо-оперативної групи зі встановлення особи вбивці, який використовував автотранспортний засіб. Завданням цієї групи є пошук злочинця за прикметами водія, автомобіля або інших ознак, установлених у ході слідства. Для більш ефективної роботи групи доцільно включити до її складу працівників патрульної поліції й експертної служби.

Завданнями зазначеної групи можуть бути такі:

а) провести вибірку автомашин відповідно до наявної інформації про автотранспорт злочинця;

б) скласти перелік власників відібраних автомашин, а також осіб, які отримали довіреність на право експлуатації, та перевірити їх за обліками Управління (відділу) інформаційно-аналітичного забезпечення ГУ (У) МВС України в областях, містах і залізницях;

в) організувати проведення техогляду, під час якого звертати особливу увагу на стан правих дверей, кріплення і ременів безпеки, на заміну водієм оббивки салону, чохлів, сидінь, на виявлення плям крові й інших біологічних виділень у салоні;

г) з'ясувати, де були й чим займалися водії в період вчинення розслідуваних злочинів;

г) фотографувати автомашини, водії яких запідозрені у вчиненні сексуального нападу, для пред'явлення свідкам;

д) проаналізувати шляхові та реєстраційні документи автотранспортних господарств (підприємств), розташованих на території, яка становить інтерес для слідчо-оперативної групи;

е) опитати сторожів гаражних кооперативів й інших осіб для з'ясування, хто й коли виїжджав на авто та коли повернувся;

є) встановити водіїв, які надають транспортні послуги пасажиром з використанням державного автотранспорту, перевірити їх на причетність до вчинення убивств, а також водіїв, відряджених до транспортних підприємств міста в період учинення злочину;

ж) скласти список водіїв, які мають групу крові, аналогічну з груповою приналежністю виділень, виявлених на місці події, й перевірити їх за місцем проживання;

з) провести огляд гаражів індивідуальних власників автомашин з метою виявлення одягу, чохлів, забруднених кров'ю, речей і інших предметів, які належать потерпілим.

Крім того, за умови необхідності, доцільно організувати засідки й виставити пости на виїздах із населеного пункту з метою прихованого спостереження за автотранспортом у місцях виявлення трупів і виявлення водіїв, які здійснюють перевезення.

Здійснений нами аналіз судової та слідчої практик розслідування сексуальних убивств виявив проблемні питання, пов'язані із взаємодією між слідчим і працівниками оперативного підрозділу, серед яких: а) нестабільність слідчо-оперативної групи, часта заміна її учасників; б) недостатній кількісний склад і технічне оснащення; в) неузгодженість дій та взаємне неподання інформації у кримінальному провадженні.

**Висновки.** Таким чином, взаємодія слідчого й оперативного підрозділу під час діяльності слідчо-оперативних та оперативно-пошукових груп може бути організована таким чином: виявивши труп або фрагменти тіла жертви, слідчий в порядку ст. 41 КПК України доручає оперативному підрозділу організувати в місцях можливої появи злочинця розшук та затримання осіб, поведінка яких викликає підозру. У своєму дорученні він повинен вказати на особливості зовнішності, одягу злочинця, способи заманювання потерпілих, а також можливі поведінкові ознаки. Однак необхідно здійснити додатково пошук трупів інших жертв на навколишній території. Під час виявлення інших трупів з ознаками сексуального насильства може бути висунута версія про психологічний профіль убивці. У цій слідчій ситуації необхідно ухвалити рішення щодо створення слідчо-оперативної групи для прихованого спостереження за місцем події або місцем виявлення трупа. Однією з особливостей діяльності цієї групи є цілодобовий графік роботи. Потреба у залученні зазначеної групи може виникнути і в результаті інших підстав: а) сексуальне насильство вчинене після вбивства; б) злочинець знущався із трупа. Пошук початкової доказової бази, свідків і жертв латентних злочинів на сексуальному ґрунті має здійснювати група з проведення підвірних (поквартирних) обходів та інші тимчасові групи, під час діяльності яких можливо виявити людей, які систематично вчиняють злочини проти статевої свободи та недоторканності. Це встановлюється за ледь помітними поведінковими ознакам, які відображаються і у злочинній діяльності, і в побуті.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Белкин Р.С. Криминалистическая энциклопедия. Москва : Изд-во БЭК. 1997. 342 с.
2. Протопопов А.Л. Расследование сексуальных убийств : монография. Санкт-Петербург : Юрид. центр Пресс, 2001. 226 с.
3. Криминалистика : учеб. / отв. ред. Н.П. Яблоков. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Юристъ, 2001. 718 с.
4. Руководство по расследованию убийств / М.И. Авдеев, С.В. Бородин, Л.Г. Видонов, В.П. Власов и др.; отв. ред. : С.И. Гусев ; редкол. : А. И. Жуков, В.К. Звирбуль, А.Н. Игнатов, А.М. Ларин, Г.М. Миньковский. Москва : Юрид. лит., 1977. 400 с.
5. Криминалистика : учеб. / А.Ф. Волынский, Т.В. Аверьянова, И.Л. Александрова и др. / под ред. А.Ф. Волынского. Москва : Закон и право, ЮНИТИ-ДАНА, 1999. 615 с.